

Raadsprogramma

Inleiding

Op 19 maart hebben onze inwoners een nieuwe de gemeenteraad gekozen. Met 63,7 % was de opkomst in onze gemeente beduidend hoger dan het landelijke gemiddelde. Dat geeft de betrokkenheid van onze inwoners aan! De nieuwe raad wil het echt anders doen dan de vorige raad. Dat begint bij een gezamenlijke koers en de wil om te zoeken naar politieke samenwerking. Uit de gesprekken met informateur Bert Bakker met afgevaardigden van de verschillende fracties, bleek dat alle fracties bereid zijn om te komen tot een raadsbrede samenwerking op een groot aantal onderwerpen. De informateur verwoordde het als volgt: 'Onverlet politieke verschillen van inzicht over de te volgen koers, menen alle fracties dat het zeer de moeite waard is om te komen tot een zo breed mogelijke overeenstemming op zo veel mogelijk inhoudelijke punten, ook in het kielzog van belangrijke besluiten die in de afgelopen raadsperiode zijn genomen. Op enkele uitzondering na bestaat geen behoefte om eerder genomen besluiten opnieuw ter discussie te stellen.' Daarmee zijn de raadsleden enthousiast aan de slag gegaan.

Fracties formuleren gezamenlijke visie

Op 2, 8, 9 en 17 april zijn afgevaardigden van de verschillende fracties met elkaar aan tafel gegaan en hebben zij 86 punten besproken. En op bijna al die punten is een gezamenlijke visie gevonden. Na samenvoeging en herordening zijn de 86 onderwerpen teruggebracht naar 52 punten en is er op 48 van die 52 punten met alle acht partijen overeenstemming. De gesprekken tijdens de genoemde bijeenkomsten verliepen zeer positief. De raadsleden hebben het als erg prettig ervaren om niet zozeer de verschillen tussen de partijen te benadrukken maar om juist te zoeken naar overeenkomsten tussen elkaars standpunten. Er waren punten waarvan de raadsleden vooraf dachten dat ze er niet zo gemakkelijk overeenstemming over zouden bereiken. Maar dat lijstje is steeds korter geworden.

Inbreng van inwoners

Op 16 april is een inwonersbijeenkomst gehouden. Niet alleen inwoners maar ook ondernemers, vertegenwoordigers van instellingen en belangenverenigingen gingen met de raadsleden in gesprek over het raadsprogramma. Zo werden de 52 punten aangevuld met punten die de aanwezigen naar voren brachten. Ook via Twitter zijn door inwoners punten aangedragen. Alle punten zijn door de raadsleden tijdens een aantal bijeenkomsten besproken. Soms waren er inhoudelijke punten die meerdere keren genoemd waren. Uiteindelijk zijn er bijna 50 punten geheel of gedeeltelijk overgenomen.

Samenhang met financieel beleid en juridische controle

Tegelijkertijd is er in een aparte werkgroep gewerkt aan het financiële beleid. Daarin zijn niet alleen bezuinigingsvoorstellen besproken, maar ook nieuwe financiële spelregels. De koppeling tussen financiën en dit beleidsvoornemen moet nog goed gecontroleerd worden. Ook zal er nog een juridische haalbaarheidscontrole uitgevoerd worden.

Op de volgende pagina's vindt u de gezamenlijk gedragen visies geordend in veertien thema's, waarbij de standpunten in een doorlopende tekst zijn gebracht.

1. Inwoners centraal

De inwoners staan centraal in onze gemeente. Als gemeentebestuur kennen, horen en betrekken we de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Contact met inwoners wordt - afhankelijk van het onderwerp - per dorp of wijk georganiseerd. Wij streven naar minder regels en hebben een faciliterende houding. Plannen worden gemaakt in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties.

De komende vier jaar wil de gemeente meer gebruik maken van de kennis en expertise van inwoners en expertgroepen, zoals reeds gebeurt in bijvoorbeeld de WMO-raad en het Verkeersberaad. Belangrijk is wel om bij planvorming steeds duidelijke kaders voor wat betreft de mogelijkheden mee te geven. Het gaat dan om kaders ten aanzien van financiën, wet- en regelgeving, inzet van de ambtelijke organisatie en eerder gemaakte afspraken.

Via goed functionerende digitale dorpspleinen – denk aan een forum op internet – geven we samen met inwoners (*crowdsourcing*) inhoud aan nieuw beleid. Daarbij wordt uitgegaan van een lange-termijnagenda om verwachtingen van zowel gemeente als inwoners te kunnen managen.

Dorpsgericht werken is belangrijk. De positie van de dorpswethouders en de dorpscoördinatoren wordt dan ook geëvalueerd en waar nodig versterkt. Verder handhaven we de dorpsagenda en dorpsbudgetten.

De raad vindt het van belang dat de dienstverlening van de gemeente verder verbeterd wordt. Daarbij hoort ook een klantvriendelijke website waar praktische informatie maar ook beleidsdocumenten gemakkelijk te vinden zijn.

2. Open bestuursstijl

Het gemeentebestuur hanteert een open bestuursstijl, waarbij weer gebouwd wordt aan het vertrouwen van de inwoners. Wethouders worden op zorgvuldige wijze geselecteerd met oog voor kwaliteit. Een coalitiepartij mag een collegevoorstel afwijzen zonder dat dit leidt tot scheve gezichten bij de coalitiegenoten of het college van B&W. Vanzelfsprekend houden het college en de raad zich aan de gedragscode.

Onze gemeente geeft vertrouwen en aandacht en biedt ruimte voor initiatieven die vanuit de samenleving worden genomen. Daarvoor is tijdige en open communicatie met inwoners en raad noodzakelijk. Het is van belang dat de gemeente ontvankelijker is voor de inbreng vanuit inwoners. Het is de bedoeling dat de cultuur en de structuur van de gemeentelijke organisatie daarop is aangepast. Bij de te realiseren cultuurverandering wordt kritisch gekeken naar de huidige en de beoogde cultuur. Er zal een andere inrichting van de ambtelijke organisatie nodig zijn. Hieraan kan invulling worden gegeven door het opvolgen van de audit.¹ Bij de bespreking van de audit is besloten om te komen tot een bestuurs- en managementfilosofie. Wij zien dit als een gezamenlijk proces van raad, college en organisatie, waarbij ieders rol aan de orde komt, de instrumenten die nodig zijn om die rol te vervullen en gezamenlijke omgangsvormen. Tegelijkertijd vinden

¹ In december 2013 en januari 2014 is er op verzoek van de gemeenteraad een onderzoek (audit) gedaan naar de staat van de organisatie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Daaruit zijn aanbevelingen voortgekomen die tijdens de raadsvergadering van 24 februari 2014 door de gemeenteraad zijn overgenomen. U vindt de betreffende documenten op www.heuvelrug.nl. Kijkt u bij Gemeenteraad en Kalender.

we het belangrijk dat de raad, het college en de ambtenaren hun eigen verantwoordelijkheden hebben en kennen.

Er wordt terughoudend omgegaan met het maken van nieuwe of vervangende beleidsnota's. Beleidsnota's worden alleen vernieuwd indien de raad daar om vraagt of indien daar wettelijk aanleiding toe is.

Coproductie krijgt handen en voeten. Daarbij benutten we kennis, ervaring en energie van inwoners als experts en als bewoners van een dorp of een wijk. Tegelijk worden inwoners gestimuleerd om - in goed overleg met de gemeente - ook zelf verantwoordelijkheid te dragen. De gemeente heeft daarbij een faciliterende rol. Verder zetten we in op meer communicatie in een vroegtijdig stadium en meer werken met scenario's. Dat wil zeggen dat er een aantal keuzemogelijkheden met de bijbehorende consequenties wordt voorgelegd aan de inwoners.

Participatie van burgers is van belang. Dit wordt zo veel mogelijk geformaliseerd in het geheel van de gemeentelijke organisatie en gemeentelijke processen. Ook zoekt de raad zelf een andere manier van werken met inwoners. Daarvoor komen we met een alternatieve werkwijze, waarbij niet alleen participatie, maar ook de effectiviteit van vergaderen onder de loep wordt genomen. Hierbij wordt het voorbeeld van de Bruggenbouwers gevolgd. Er worden procesafspraken gemaakt over de besluitvorming, waarbij de raad vaker eerst vragen stelt en luistert naar professionals en inwoners om daarna pas een eigen visie te geven of te beslissen. Per 19 mei 2014 wordt door de raad een werkgroep opgericht die onderzoekt hoe de nieuwe werkwijze eruit zou kunnen zien en een voorstel doet. De raad streeft ernaar om na de zomer volgens de nieuwe werkwijze te gaan werken. Totdat de nieuwe werkwijze is ingevoerd wordt de huidige met raadscommissies nog gehandhaafd.

De raad is zich bewust van zijn rol als volksvertegenwoordiger en neemt zijn verantwoordelijkheid in de processen die er spelen. Raadsleden zijn zichtbaar in onze gemeente; letterlijk en via (social) media en internet. We beslissen niet slechts binnen de raadszaal, maar gaan ook op pad om in de dorpen zelf polshoogte te nemen. Er komt een betere terugkoppeling van raadsbesluiten, zeker ook naar insprekers. Afspraken worden nagekomen en de raad evalueert regelmatig haar werkwijze. Fouten maken moet mogen. De raad blijft op hoofdlijnen en heeft de regierol. Ze bepaalt dus de kaders, geeft ruimte en vertrouwen en controleert het proces.

Er moet meer integraal gewerkt worden, waarbij beleidsterreinen met elkaar verbonden worden en er meer samenhang komt tussen de diverse programma's. Ook gaat de raad het bij beleidsvorming niet alleen hebben over de komende vier jaar, maar ook over een lange termijn van meer dan 30 jaar. Dit zal worden geagendeerd.

De raad hecht aan betere grip op de gemeenschappelijke regelingen. Er dienen verbetervoorstellen te komen om dit te bewerkstelligen in lijn met het raadsbesluit 24 februari 2014.²

² Op 24 februari 2014 de "Werkwijze gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen gemeente Utrechtse Heuvelrug" vastgesteld. U vindt de betreffende documenten op www.heuvelrug.nl. Kijkt u bij Gemeenteraad en Kalender.

3. Decentralisaties goed organiseren (WMO, Jeugdzorg en Participatiewet)

De aangenomen beleidskeuzen Transformatie Sociaal Domein worden gehanteerd als uitgangspunt voor de aanstaande decentralisaties.³ De gemeente ondersteunt waar nodig de zelfredzaamheid van inwoners (bijvoorbeeld door ondersteuning van zorgcorporaties) en voorziet waar nodig integraal in een woon-, zorg- en welzijnsomgeving voor kwetsbare mensen. De uitvoeringsprogramma's van de gemeente worden hierop beter ingericht. Daarbij is welzijnswerk essentieel als drager van preventie en informele zorg.

Jeugdbeleid en -ondersteuning organiseren we zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van de jeugdigen en gezinnen. De gemeente biedt de zorgvragers in de jeugdzorg keuzevrijheid, waardoor rekening kan worden gehouden met de levensovertuiging van de ouders en jongeren, ook in geval van bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden. Goed jeugdbeleid voorkomt niet alleen dat jongeren in zorgtrajecten terechtkomen, maar helpt ook jongeren beter aan het werk te geraken (Participatiewet).

Met bedrijven wordt samengewerkt aan het re-integreren op de werkvloer. Werk-, leer- en stageplaatsen en meester-gezelprincipes worden toegepast om vakmensen op te leiden.

Bij de verdere invulling van het beleid dient Agenda 22 mede uitgangspunt te zijn. Dit zijn de 22 regels die door de VN zijn opgesteld ten behoeve van gelijke kansen voor mensen met een beperking.

De gemeente geeft burgers, die ondersteuning vanuit de WMO, de Jeugdwet en de Participatiewet nodig hebben, de mogelijkheid om te kiezen voor een persoonsgebonden budget. Zo kan men zelf de zorg en ondersteuning inkopen die past bij het leven en/of de levensovertuiging van de betreffende inwoner. Verder biedt de gemeente voldoende ruimte en middelen ter ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

De huidige zorg die mensen die krijgen wordt zo veel mogelijk behouden. De gemeente spant zich in om 'zorg op maat' te leveren wanneer mantelzorg niet toereikend blijkt. De gemeente gaat zo veel mogelijk de grenzen opzoeken die binnen de mogelijkheden van het gegeven budget liggen om het niveau van de geboden zorg zo goed mogelijk op peil te houden.

Voor de te decentraliseren taken geldt dat we lokaal en dorpsgericht doen waar dat kan en de samenwerking regionaal opzoeken waar dat nodig is. Jeugdzorg, langdurige zorg en de uitvoering van de Participatiewet worden niet automatisch op afstand gezet in een gemeenschappelijke regeling waarbij de controle door de raad beperkter is dan wanneer dit lokaal gebeurt. Zodoende zijn er voor de gemeente meer mogelijkheden voor het voeren van eigen beleid.

Vanwege de complexiteit van de decentralisaties in de zorg is er mogelijk een noodzaak tot het instellen van een expertgroep die de gemeenteraad hierin kan begeleiden.

³ De gemeenteraad heeft de betreffende beleidskeuzen op 30 januari 2014 vastgesteld. U vindt de betreffende documenten op www.heuvelrug.nl. Kijkt u bij Gemeenteraad en Kalender.

Er dient voldoende aandacht te zijn voor de beveiliging van persoonsgegevens in de decentralisatiedossiers. Dit geldt ook in relatie tot vrijwilligers.

4. Klimaatneutraal in 2035

Onze gemeentelijke organisatie handhaaft de ambitie om in 2035 klimaatneutraal te zijn. Het vastgestelde Milieubeleid blijft van kracht en wordt uitgewerkt in het nieuwe uitvoeringsprogramma 2015-2018.⁴ We inventariseren de inspanningen die nodig zijn om de doelstellingen uit dit programma te realiseren en zetten hierbij een tijdspad uit. De focus ligt daarbij op het werkelijk klimaatneutraal maken van de gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk vastgoed. Compensatie of afkoop van deze verplichting is niet mogelijk. Bij voorkeur wordt er gebruik gemaakt van lokaal of regionaal opgewekte duurzame energie.

5. Financiën op orde

Met elkaar spreken we heldere financiële spelregels af. Deze spelregels zijn te vinden in het document 'Raadsprogramma – Financiën op orde'.

6. Verbeteren van het ondernemersklimaat

Onze ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in de dorpen. We willen samen met hen een actieplan per dorp opstellen. De verbetering van het ondernemersklimaat dient niet alleen dorpsgericht, maar ook in samenhangend verband of regionaal plaats te vinden. De gemeente creëert randvoorwaarden om de noodzakelijke economische continuïteit te waarborgen, groei te bevorderen en bedrijven te ondersteunen.

Ook ten aanzien van ondernemers streven we naar minder regels en veel betere dienstverlening. Om ondernemers op de heuvelrug te ondersteunen wordt waar mogelijk maximaal aanbesteed aan lokale ondernemers. Bij inkopen en aanbestedingen wordt ook 'social return' meegewogen.

Verder proberen we om samen met ondernemers en inwoners een plan op te stellen om leegstand van winkels aan te pakken.

De raad heeft recent besloten de winkels de mogelijkheid te geven in principe op alle zondagen open te zijn. In september 2015 zal de raad evalueren of en, zo ja, hoe de zondagsopening in de dorpen moet worden voortgezet.

7. Economisch beleid met visie

Het economisch beleid van onze gemeente zal met hogere prioriteit dan voorheen en meer in samenhang worden vormgegeven. Daarbij gaat het niet alleen over ondernemers en werkgelegenheid, maar ook over de samenhang met wonen, toerisme, duurzaamheid, (zorg)voorzieningen en onderwijs- en kennisinstituten.

Waar het gaat om gemeentelijk vastgoed wordt in principe gestreefd naar kostendekkende exploitatie. Het maatschappelijk belang kan in sommige gevallen echter

Op 24 februari 2014 heeft de gemeenteraad het milieujarverslag en bijbehorend programma 2013-2014 vastgesteld en besloten om een nieuw uitvoeringsprogramma voor 2015-2018 op te stellen.

prevaleren. Dan kan vastgoed maatschappelijk worden aangewend en is kostendekkende exploitatie niet noodzakelijk.

De gemeente zet zich in voor een vitaal buitengebied. Er wordt gestreefd naar een goede balans tussen natuur, landbouw en recreatie, met plaats voor de boer, de inwoners en de toerist. Daarbij zorgt de gemeente voor een mooie en verzorgde verscheidenheid in het buitengebied, die zeer wordt gewaardeerd.

De raad vindt dat onze bestaande recreatieterreinen en opengestelde natuurgebieden voor publiek vrij toegankelijk moeten blijven. Als dat in een uitzonderlijke situatie niet zomaar kan, legt het college verschillende scenario's voor aan de raad.

De raad wil verder graag de heuvelrugpromotie voortzetten ten aanzien van recreëren en toerisme. Daarnaast heeft de raad oog voor de bijzondere ligging van de Utrechtse Heuvelrug tussen twee universiteitssteden: Wageningen en Utrecht. De gemeente dient in te zetten om hier meer voordeel uit te halen en deze kennis-as Wageningen-Utrecht te versterken.

8. Goed onderwijs

De gemeente zet de ontwikkeling van 'brede scholen' - waarin onderwijs gecombineerd wordt met kinderopvang, sport, cultuur en welzijn - voort. Deze brede scholen dragen bij aan goed en divers onderwijs en ook aan levendige buurten. Daarnaast hecht de raad aan het behoud van de bestaande openbare scholen. Dit met het oog op het belang van keuzevrijheid. En ten slotte zal de raad onderzoeken of de maatschappelijke stages kunnen worden voortgezet indien de landelijke financiering wordt afgebouwd.

In het kader van passend onderwijs worden goede afspraken gemaakt over wat het onderwijs aan onderwijszorg levert en wat de gemeente in het kader van het preventieve jeugdbeleid levert. Dit betekent dat onderwijs en gemeenten samen en in samenhang passend onderwijs en passende opvoed- en opgroeiondersteuning bieden voor het kind, het gezin en de docenten in de klas.

9. Sociaal

Het huidige minimabeleid wordt voortgezet. Daarbij wordt ernaar gestreefd dat inwoners met een inkomen lager dan 120% van de bijstandsnorm in aanmerking komen voor gemeentelijke ondersteuning. De raad hecht tevens aan het voortzetten van de inzet van sociaal raadslieden.

Verder vinden we het van belang dat in onze gemeente asielzoekers nooit op straat worden gezet. We achten ons verantwoordelijk voor het bieden van onderdak totdat een permanente oplossing is bereikt.

In 2016 wordt onze relatie tot de Regionale Dienst Werk en Inkomen met betrekking tot de functie van sociale dienst geëvalueerd.

10. Wonen & Voorzieningen

We houden vast aan de actualisatie van de Woonvisie zoals vastgesteld op 3 februari 2014. Wonen krijgt een nadrukkelijke verbinding met ontwikkelingen op het gebied van welzijn, zorg en duurzaamheid. Er wordt ingezet op doorstroming in de voorraad sociale huur- en koopwoningen. Er wordt gestuurd op het beschikbaar komen van meer betaalbare huur- en koopwoningen voor de inkomensgroepen van € 34.085 tot € 50.000

evenals huurwoningen in het duurdere segment voor senioren. Levensloopbestendig wonen in combinatie met welzijn en zorg wordt bevorderd. We houden vast aan 35% sociale woningbouw. Klimaatbewust en duurzaam (ver)bouwen wordt gestimuleerd.

De gemeente blijft zich inzetten voor leefbare en vitale dorpen. Daarbij wordt de nadruk gelegd op het invullen van de woonbehoefte en waar nodig het verbeteren van het voorzieningenniveau in de dorpen. Deze voorzieningen zijn niet alleen belangrijk voor inwoners maar bijvoorbeeld ook voor toeristen. We willen de bibliotheekfunctie in de dorpen behouden. Ook streven we naar een cultuurhuis, dorpshuis of ontmoetingsplek voor ieder dorp, met behoud van maatwerk voor elk dorp. Daarbij erkennen wij dat er nu problemen zijn met betrekking tot verschillende vormen van financiering en willen onderzoeken hoe dit op te lossen.

Er heeft harmonisatie van de sportvoorzieningen plaatsgevonden, echter met uitzondering van de tennisclubs. Wij willen in overleg met Heuvelrug Sport Initiatief en de verenigingen zo snel mogelijk de harmonisatie van de tennisclubs afronden. We onderkennen en onderschrijven de behoefte aan zwemvoorzieningen in de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het Bosbad in Leersum staat niet ter discussie. Maar gezien de leeftijd van de zwembaden in Driebergen en Doorn zal er de komende raadperiode een besluit moeten worden genomen over de wijze waarop we de zwemvoorzieningen vormgeven. Daarbij betrekken we het rapport van Grontmij.⁵

Samenleven komt vaak tot uitdrukking in wat inwoners op sociaal-cultureel gebied met elkaar ondernemen. De gemeente zet in op bevordering van onderlinge contacten door deelname en integratie van lokale cultuur-, onderwijs-, en sportprogramma's te stimuleren. De gemeente blijft zich inspannen om specifieke lokale culturele evenementen te behouden.

Bekend is dat de partijen verschillend denken over evenementen op zondag. We maken een procesafspraken over hoe we hiermee zullen omgaan wanneer dit aan de orde is.

11. Veiligheid

Veiligheidsbeleid vraagt om een samenhangend pakket aan maatregelen, variërend van het vandalismebestendig inrichten van de openbare ruimte tot het maken van afspraken over de inzet van politie en (vrijwillige) brandweer. De gemeente legt haar lokale prioriteiten op het vlak van de openbare orde en veiligheid vast in een integraal veiligheidsplan.

12. Ruimte

Ruimtelijk beleid wordt opgepakt en zo goed mogelijk gehandhaafd vanuit de structuurvisie 2030 'Groen dus vitaal'.

In 2016 dienen alle achterstallige bestemmingsplannen en beheersverordeningen geactualiseerd te zijn. Daarbij wordt functionele flexibiliteit en vereenvoudiging

⁵ Op 27 maart 2014 heeft Grontmij het rapport "Alternatieven voor een eigentijds toekomstig zwembaden-aanbod" opgeleverd. Het betreft een onderzoek dat op verzoek van de raad is uitgevoerd naar toekomstige exploitatie van de zwembaden De Zwoer in Driebergen en Woestduin in Doorn in het licht van eventuele ontwikkeling van nieuwe zwembaden in de toekomst. U kunt het rapport vinden op www.heuvelrug.nl. Zoekt u op "toekomst zwembaden".

meegenomen. Sub-aanduidingen bij de bestemmingen dienen zo veel mogelijk vermeden te worden. De communicatie over de bestemmingsplannen gaat in heldere taal. Handhaving op het gebied van ruimtelijke ordening ligt nu op een laag niveau. We proberen dit naar een hoger niveau te tillen.

De raad werkt aan mogelijkheden om binnen de agrarische sector functieverbreiding toe te staan, die niet mag leiden tot aantasting van de landschapskwaliteit. Ook zal in 2017 de Welstandscommissie worden afgeschaft. Voor die tijd dient het toetsen van welstands-criteria in een andere vorm te worden opgepakt. Verder willen we onze cultuurhistorisch waardevolle omgeving koesteren zonder er stolp overeen te zetten.

13. Natuurbehoud

De natuur is een zeer belangrijke meerwaarde voor onze gemeente, zowel in de dorpen als daarbuiten. Onze unieke natuurgebieden, fraaie landschappen en ecologische diversiteit dienen behouden te worden en waar mogelijk te worden versterkt. Uitgangspunten van de gemeentelijke structuurvisie, alsmede de provinciale regelgeving inzake de rode contouren en EHS staan centraal.

14. Verkeer

Met inwoners en experts wordt opnieuw gezocht naar oplossingen voor de verkeersproblematiek in de Utrechtse Heuvelrug. Daartoe wordt onder andere het GVVP geactualiseerd. Verder blijft de gemeente waar nodig met de provincie en het Recreatieschap zorg dragen voor goede en veilige fietspaden in onze gemeente, waarbij verlichting een aandachtspunt is. Verder gaat de raad agenderen om te bekijken hoe de gemeente bij kan dragen aan beter openbaar vervoer in onze gemeente.